

רבי אלעזר אומר, זכה עמרם שיצא ממנו בן, שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול, שכתוב (שמות ט) והאלהים יעננו בקול. ועמרם זכה לבת קול, שכתוב ויקח את בת לוי, כלומר בת קול. ולפיכך כתוב וילך, כלומר, שהלך למדרגה זו. שנינו, כשנולד משה, יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו, שכתוב ותרא אתו כי טוב הוא, וכתוב (תהלים קמ"ה) טוב ה' לכל, וכתוב טעמו וראו כי טוב ה'.

ויהי בימים הרבים ההם. רבי יהושע מסבין אומר, ויהי בימים הרבים ההם - סוף גלותם היה, שהיו ישראל משעבדים בכל עבודה. בימים הרבים ההם, שהיו רבים לישראל במצרים. וכיון שגשתם קץ גלותם, וימת מלך מצרים. מה הטעם? שהורד שר מצרים ממעלתו, ונפל מגאותו. וכיון שגפלה מלך מצרים, שהוא שר שלהם, זכר הקדוש ברוך הוא את ישראל ושמע תפלתם.

אמר רבי יהודה, בא וראה שפך הוא, שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל, לא נשמע צעקתם של ישראל. כיון שגפלה השר שלהם, כתוב וימת מלך מצרים, ומיד - ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויצעקו ותעל שועתם אל האלהים. שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם.

אמר רבי אלעזר, בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא. כשהוא מרחם על ישראל, כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם, והינו ששנינו שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות לים הגדול. מהם אותם שתי דמעות? אמר רבי יוסי, לא דבר ברור מה הם, שהרי אמר לו

רבי אלעזר אומר, זכה עמרם שיצא ממנו בן, שזכה לקול גדול, דכתיב, (שמות י"ט) והאלהים יעננו בקול. ועמרם זכה לבת קול, דכתיב ויקח את בת לוי. כלומר, בת קול. ולפיכך כתיב וילך. כלומר, שהלך למדרגה זו. תאנא, כשנולד משה, יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו, דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא. וכתוב, (תהלים קמ"ה) טוב ה' לכל. וכתוב, (תהלים ל"ד) טעמו וראו כי טוב ה'.

ויהי בימים הרבים ההם. (שמות ב') רבי יהושע דסבין אומר, ויהי בימים הרבים ההם, סוף גלותם היה, שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה. בימים הרבים ההם, שהיו רבים לישראל במצרים, וכיון שגשתם קץ גלותם, וימת מלך מצרים. מאי טעמא. שהורד שר מצרים ממעלתו, ונפל מגאותו. וכיון שגפלה מלך מצרים, שהוא שר שלהן, זכר הקדוש ברוך הוא לישראל, ושמע תפלתם.

אמר רבי יהודה, בא וראה שפך הוא, שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל, לא נשמע צעקתם של ישראל. כיון שגפלה השר שלהם, כתיב וימת מלך מצרים, ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויצעקו ותעל שועתם אל האלהים. שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם.

אמר רבי אלעזר, בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, כשהוא מרחם על ישראל, כופה למדת הדין, ומורידה ומרחם עליהם. והינו דתנן, שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות לים הגדול. מאן אינון שתי דמעות. אמר רבי יוסי, לאו (דף י"ט ע"ב) מלא בריא היא, דהא אמר ליה

לאוב עצמות, שהיה משקר ודבריו שקריים.

אמר רבי אלעזר, לא הולכים אחר אוב עצמות, שברור הדבר הוא, ששינוי, בעשרה פתרי המלך יש שתי דמעות לקדוש ברוך הוא, והן שתי מדות דין, שהדין בא משתייהן, כמו שנאמר (ישעיה נא) שמים הנה קראתיו. וכשהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו, שהוא ים החכמה, לים הגדול, שהוא ים החכמה, להמתיקו, והופך מדת הדין למדת הרחמים ומרחם עליהם. אמר רבי יהודה, שתי דמעות, שמהן באות הדמעות, מהן בא הדין.

אמר רבי יהודה, כתוב (שמות יד) והנה מצרים נסע אחריהם. ואמר רבי יוסי, זה שר של מצרים הוא, ואתה אמרת וימת מלך מצרים זה שר של מצרים? אמר רבי יצחק, הדבר הזה מסייע לאותו שלמעלה. כתוב כאן והנה מצרים, וכתוב שם וימת מלך מצרים. מלמד שעכשו לא היה מלך, שהורידוהו מגדלתו, ולפיכך כתוב והנה מצרים ולא כתוב מלך מצרים. ומה שאמר וימת, כמו שנאמר (שם ד) כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשו.

אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע, בא ראה, כל מלכי מצרים פרעה שמם, ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם. ובמקומו פרעה, והוא פרעה ממש. בא ראה, בעוד שיש שלטון שלמעלה, יש שלטון בעם שלמטה. כשהעבר השלטון שלמעלה, מעבר השלטון שלמטה.

אמר רבי יוסי, כתוב (זכריה יד) הנה יום בא לה' וגו' והנה יום אחד הוא יודע לה' וגו'. וכי שאר הימים אינם שלו? אלא, אמר רבי אבא, מלמד ששאר הימים נתנים לשמים, ואותו יום

לאובא טמא, דהוה כדיב, ומילוהי כדיבן. אמר רבי אלעזר, לאו בתר אובא טמא אזלינן, דברירא דמלה הוא, דתנן, בעשרה כתרי מלכא, אית תריין דמעין לקודשא בריה הוא, והן שתי מדות דין, שהדין בא משתייהן, כמה דאת אמר, (ישעיה נ"א) שמים הנה קוראתיו. וכשהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו, הוא מוריד אותם לים הגדול, שהוא ים החכמה להמתיקו, והופך מדת הדין למדת רחמים, ומרחם עליהם. אמר רבי יהודה, שתי דמעות, שמהם באים הדמעות, מהם בא הדין.

אמר רבי יהודה כתיב, (שמות י"ד) והנה מצרים נוסע אחריהם. ואמר רבי יוסי זה שר של מצרים הוא, ואת אמרת וימת מלך מצרים, זה שר של מצרים. אמר רבי יצחק, האי מלה קא מסייע לההוא דלעילא, כתיב הכא והנה מצרים, וכתוב הן וימת מלך מצרים. מלמד דעכשו לא היה מלך, דהורידוהו מגדולתו. ולפיכך כתיב, והנה מצרים, ולא כתיב מלך מצרים. ומה דאמר וימת. כמה דאת אמר (שמות י"ד) כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשו.

אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע, בא וראה, כל מלכי מצרים פרעה שמם. ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם. ובמקומו פרעה, והוא פרעה ממש. תא חזי, בעוד דאית שולטנותא דלעילא, אית שולטנותא בעמא דלתתא, אתעדי שולטנותא דלעילא, אתעדי שולטנותא דלתתא.

אמר רבי יוסי, כתיב (זכריה י"ד) הנה יום בא לי' וגו' והנה יום אחד הוא יודע לי' וגו'.